

# Inhoudsopgave

## P1-K1: Opvoeden en ontwikkelen van het kind/de kinderen in de kinderopvang

|                                                                               |               |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| <b>Hoofdstuk 1 Werken in de kinderopvang</b>                                  | <b>17</b>     |
| 1.1 Inleiding                                                                 | 17            |
| 1.2 Doelstellingen                                                            | 18            |
| 1.3 Taken van een pedagogisch medewerker                                      | 18            |
| 1.4 Verschil pedagogisch medewerker en gespecialiseerd pedagogisch medewerker | 21            |
| 1.5 Mentorschap                                                               | 22            |
| 1.6 Wet Kinderopvang                                                          | 22            |
| 1.7 Werkdocumenten in de kinderopvang                                         | 22            |
| 1.8 Pedagogische visies                                                       | 24            |
| 1.9 Beroepscode kinderopvang                                                  | 31            |
| 1.10 Vierogenprincipe                                                         | 31            |
| 1.11 Protocollen en procedures                                                | 32            |
| 1.12 Samenvatting                                                             | 35            |
| 1.13 Begrippen                                                                | 36            |
| 1.14 Eindopdrachten                                                           | 37            |
| <br><b>Hoofdstuk 2 Brede school en integraal kindcentrum (IKC)</b>            | <br><b>39</b> |
| 2.1 Inleiding                                                                 | 39            |
| 2.2 Doelstellingen                                                            | 39            |
| 2.3 De brede school                                                           | 40            |
| 2.4 Kindcentrum of IKC                                                        | 42            |
| 2.5 Kenmerken (integraal) kindcentrum                                         | 43            |
| 2.6 Samenvatting                                                              | 51            |
| 2.7 Begrippen                                                                 | 51            |
| 2.8 Eindopdrachten                                                            | 52            |

## B1-K1-W1: Zorgt voor een veilig pedagogisch klimaat

|                                                                     |               |
|---------------------------------------------------------------------|---------------|
| <b>Hoofdstuk 3 Begeleiden van groepsprocessen</b>                   | <b>55</b>     |
| 3.1 Inleiding                                                       | 55            |
| 3.2 Doelstellingen                                                  | 55            |
| 3.3 Functies en kenmerken van een groep in het pedagogisch werkveld | 56            |
| 3.4 Groepsprocessen                                                 | 56            |
| 3.5 De invloed van de pedagogisch medewerker op de groepsprocessen  | 59            |
| 3.6 Samenvatting                                                    | 62            |
| 3.7 Begrippen                                                       | 63            |
| 3.8 Eindopdrachten                                                  | 63            |
| <br><b>Hoofdstuk 4 Kindermishandeling</b>                           | <br><b>65</b> |
| 4.1 Inleiding                                                       | 65            |
| 4.2 Doelstellingen                                                  | 65            |
| 4.3 Wettelijke verplichtingen van ouders                            | 66            |
| 4.4 Vormen van kindermishandeling                                   | 68            |
| 4.5 Risicofactoren voor kindermishandeling                          | 70            |

|      |                                                        |    |
|------|--------------------------------------------------------|----|
| 4.6  | Beschermende factoren tegen kindermishandeling         | 72 |
| 4.7  | Gevolgen van kindermishandeling                        | 73 |
| 4.8  | Signaleren van kindermishandeling                      | 75 |
| 4.9  | Stappenplan bij (het vermoeden van) kindermishandeling | 77 |
| 4.10 | Preventie om kindermishandeling te voorkomen           | 82 |
| 4.11 | Samenvatting                                           | 83 |
| 4.12 | Begrippen                                              | 84 |
| 4.13 | Eindopdrachten                                         | 85 |

## **P1-K1-W5: Biedt persoonlijke verzorging**

|                    |                                                           |            |
|--------------------|-----------------------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 5</b> | <b>Werken met baby's</b>                                  | <b>89</b>  |
| 5.1                | Inleiding                                                 | 89         |
| 5.2                | Doelstellingen                                            | 89         |
| 5.3                | Ontwikkeling                                              | 90         |
| 5.4                | Wat hebben baby's nodig?                                  | 94         |
| 5.5                | Huilen                                                    | 96         |
| 5.6                | Troosten                                                  | 100        |
| 5.7                | Huilbaby's                                                | 101        |
| 5.8                | Vaardigheden die je moet bezitten als je werkt met baby's | 103        |
| 5.9                | Spelen met baby's                                         | 106        |
| 5.10               | Babyvoeding                                               | 107        |
| 5.11               | Tillen van een baby                                       | 113        |
| 5.12               | Samenvatting                                              | 114        |
| 5.13               | Begrippen                                                 | 115        |
| 5.14               | Eindopdrachten                                            | 115        |
| <b>Hoofdstuk 6</b> | <b>Werken met dreumesen</b>                               | <b>117</b> |
| 6.1                | Inleiding                                                 | 117        |
| 6.2                | Doelstellingen                                            | 117        |
| 6.3                | Ontwikkeling                                              | 118        |
| 6.4                | Wat heeft een dreumes nodig?                              | 119        |
| 6.5                | Typisch dreumes                                           | 124        |
| 6.6                | Spelen en spelletjes                                      | 126        |
| 6.7                | Voeding                                                   | 128        |
| 6.8                | Tiltechniek                                               | 129        |
| 6.9                | Samenvatting                                              | 129        |
| 6.10               | Begrippen                                                 | 129        |
| 6.11               | Eindopdrachten                                            | 130        |
| <b>Hoofdstuk 7</b> | <b>Werken met peuters</b>                                 | <b>131</b> |
| 7.1                | Inleiding                                                 | 131        |
| 7.2                | Doelstellingen                                            | 131        |
| 7.3                | Ontwikkeling                                              | 132        |
| 7.4                | Wat hebben peuters nodig?                                 | 133        |
| 7.5                | Typisch peuter                                            | 140        |
| 7.6                | Peuterpuberteit                                           | 142        |
| 7.7                | Spelen en spelletjes                                      | 148        |
| 7.8                | Voeding                                                   | 152        |
| 7.9                | Samenvatting                                              | 154        |
| 7.10               | Begrippen                                                 | 154        |
| 7.11               | Eindopdrachten                                            | 155        |

|                                                     |            |
|-----------------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 8 Werken met kinderen op de BSO</b>    | <b>157</b> |
| 8.1 Inleiding                                       | 157        |
| 8.2 Doelstellingen                                  | 157        |
| 8.3 21ste-eeuwse vaardigheden                       | 157        |
| 8.4 Positieve en negatieve kanten aan mediagebruik  | 160        |
| 8.5 Coachen van kinderen in verstandig mediagebruik | 162        |
| 8.6 Pesten                                          | 164        |
| 8.7 Omgaan met pubers op de BSO                     | 175        |
| 8.8 Samenvatting                                    | 184        |
| 8.9 Begrippen                                       | 186        |
| 8.10 Eindopdrachten                                 | 188        |

## **P1-K1-W2: Stelt een activiteitenprogramma op**

|                                                |            |
|------------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 9 Dagritme in de kinderopvang</b> | <b>193</b> |
| 9.1 Inleiding                                  | 193        |
| 9.2 Doelstellingen                             | 193        |
| 9.3 Dagprogramma                               | 194        |
| 9.4 Rituelen in het dagprogramma               | 196        |
| 9.5 Verschillen in dagprogramma's              | 198        |
| 9.6 Samenvatting                               | 201        |
| 9.7 Begrippen                                  | 202        |
| 9.8 Eindopdrachten                             | 202        |

|                                              |            |
|----------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 10 Activiteiten organiseren</b> | <b>203</b> |
| 10.1 Inleiding                               | 203        |
| 10.2 Doelstellingen                          | 203        |
| 10.3 Kenmerken van activiteiten              | 204        |
| 10.4 Activiteiten voor kinderen en jongeren  | 206        |
| 10.5 Plannen van een activiteit              | 209        |
| 10.6 Voorbereiden van een activiteit         | 210        |
| 10.7 Uitvoeren van een activiteit            | 214        |
| 10.8 Evalueren van een activiteit            | 215        |
| 10.9 Maken van een draaiboek                 | 215        |
| 10.10 Samenvatting                           | 220        |
| 10.11 Begrippen                              | 221        |
| 10.12 Eindopdrachten                         | 222        |

## **P1-K1-W3: Maakt een plan van aanpak voor de begeleiding en voert het uit**

|                                                          |            |
|----------------------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 11 Begeleidsplan opstellen en uitvoeren</b> | <b>225</b> |
| 11.1 Inleiding                                           | 225        |
| 11.2 Doelstellingen                                      | 225        |
| 11.3 Begeleidsplan voorbereiden                          | 226        |
| 11.4 Begeleidsplan opstellen                             | 227        |
| 11.5 Begeleidsplan uitvoeren                             | 230        |
| 11.6 Begeleidsplan evalueren en eventueel bijstellen     | 230        |
| 11.7 Samenvatting                                        | 231        |
| 11.8 Begrippen                                           | 231        |
| 11.9 Eindopdrachten                                      | 232        |

## **P1-K1-W1: Communiceert met de ouders/vervangende opvoeders en het kind**

|                                                       |            |
|-------------------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 12 Communiceren met ouders/opvoeders</b> | <b>235</b> |
| 12.1 Inleiding                                        | 235        |
| 12.2 Doelstellingen                                   | 235        |
| 12.3 Gespreksdoelen                                   | 236        |
| 12.4 Gesprekstechnieken                               | 236        |
| 12.5 Gespreksstructuur van een formeel gesprek        | 237        |
| 12.6 Valkuilen bij het voeren van formele gesprekken  | 238        |
| 12.7 Gesprekken met ouders/opvoeders                  | 238        |
| 12.8 Opvoedingsondersteuning aanbieden                | 240        |
| 12.9 Aanbod van opvoedingsondersteuningsmogelijkheden | 241        |
| 12.10 Samenvatting                                    | 246        |
| 12.11 Begrippen                                       | 246        |
| 12.12 Eindopdrachten                                  | 248        |

## **B1-K2-W2: Werkt aan het bewaken en bevorderen van kwaliteitszorg**

|                                                |            |
|------------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 13 Samen werken aan kwaliteit</b> | <b>251</b> |
| 13.1 Inleiding                                 | 251        |
| 13.2 Doelstellingen                            | 251        |
| 13.3 Samenwerken in een team                   | 252        |
| 13.4 Samenstelling van een team                | 252        |
| 13.5 Inzicht in je eigen bijdrage aan een team | 254        |
| 13.6 Vergaderen en overleggen                  | 259        |
| 13.7 Conflicten in een team                    | 268        |
| 13.8 Voorlichting en advies geven              | 275        |
| 13.9 Samenvatting                              | 279        |
| 13.10 Begrippen                                | 281        |
| 13.11 Eindopdrachten                           | 282        |

|                                                            |            |
|------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Hoofdstuk 14 Wet- en regelgeving in de kinderopvang</b> | <b>285</b> |
| 14.1 Inleiding                                             | 285        |
| 14.2 Doelstellingen                                        | 285        |
| 14.3 Wet Kinderopvang                                      | 286        |
| 14.4 Pedagogisch kader kinderopvang                        | 287        |
| 14.5 Pedagogisch beleidsplan                               | 287        |
| 14.6 Kwaliteitseisen in de kinderopvang                    | 289        |
| 14.7 Kwaliteitsplan in de kinderopvang                     | 296        |
| 14.8 Controle van kwaliteit in de kinderopvang             | 299        |
| 14.9 Samenvatting                                          | 300        |
| 14.10 Begrippen                                            | 301        |
| 14.11 Eindopdrachten                                       | 302        |

## **B1-K1-W5: Werkt samen met andere betrokkenen in de omgeving van het kind**

|                                                       |                |
|-------------------------------------------------------|----------------|
| <b>Hoofdstuk 15 Samenwerken</b>                       | <b>305</b>     |
| 15.1 Inleiding                                        | 305            |
| 15.2 Doelstellingen                                   | 305            |
| 15.3 Samenwerking                                     | 306            |
| 15.4 Collega's                                        | 307            |
| 15.5 Omgaan met verschillende types collega's         | 312            |
| 15.6 Gedrag van collega's                             | 313            |
| 15.7 Omgaan met gedrag van collega's                  | 314            |
| 15.8 Interdisciplinaire samenwerking                  | 315            |
| 15.9 Samenvatting                                     | 316            |
| 15.10 Begrippen                                       | 316            |
| 15.11 Eindopdrachten                                  | 317            |
| <br><b>Hoofdstuk 16 Intercultureel werken</b>         | <br><b>319</b> |
| 16.1 Inleiding                                        | 319            |
| 16.2 Doelstellingen                                   | 319            |
| 16.3 Wat is cultuur?                                  | 320            |
| 16.4 Cultuurverschillen                               | 321            |
| 16.5 Culturele diversiteit                            | 323            |
| 16.6 Intercultureel communiceren                      | 325            |
| 16.7 Intercultureel werken                            | 329            |
| 16.8 Samenvatting                                     | 330            |
| 16.9 Begrippen                                        | 331            |
| 16.10 Eindopdrachten                                  | 332            |
| <br><b>Bijlage 1 Reflectieformulier STARR-methode</b> | <br><b>333</b> |